

Tümas İstanbul Şubesi Haber Bülteni

Sayı: 3

Ocak-Şubat 1977

İ Ç İ N D E K İ L E R

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ (NİN KAPILARI) AÇILDI, FAKAT KOMANDOLAR İLERİCİ ÖĞRENCİLERİN GİRMESİNİ ENGELLİYOR.	
ŞİLİ ÜNİVERSİTESİNİN FAŞİSTLEŞTİRİLİŞİ	1
1976 GERİDE KALIRKEN	6
DEVLETLEŞTİRİLMİŞ YÜKSEK OKULLARDA ASİSTAN SORUNLARI İLE İLGİLİ GELİŞMELER.	9
TÜMAS ÇALIŞMALARINDAN HABERLER	12

SOHBET TOPLANTILARI BAŞLIYOR

İstanbul Tabip Odası ile TÜMAS İstanbul Şubesinin ortaklaşa düzenledikleri sohbet toplantıları 12 Ocak 1977 Çarşamba günü başlayacaktır. Sohbet toplantılarının amacı üyelerimizin çalışma alanlarına giren önemli konular tartışmaktır. İlgi duyan herkese açık olan bu toplantılarda önce yetkili bir kişi konuyu sunacak, sonra geniş bir tartışma açılacaktır. İlk dört toplantının programı aşağıda sunulmaktadır. Üyelerimizin toplantılara ve tartışmalar katılmalarını dileriz.

- 1) 12 Ocak Çarşamba - Doç.Dr. Rona Serozan
Hukuk Kavramı ve Günümüz Türkiye'sindeki Anlamı
- 2) 19 Ocak Çarşamba - Dr. Erdal Atabek
Değişen Türkiye'de Sağlık Hizmetleri
- 3) 26 Ocak Çarşamba - Orhan Apaydın
Günümüzde Anti-demokratik Baskılar ve Girişimler
- 4) 2 Şubat Çarşamba - Doç.Dr. Özdemir İltis
Türkiye'de Beslenme Sorunu

Sohbet toplantıları her Çarşamba saat 18.00 de

İSTANBUL TABİP ODASI SALONUNDA (Cağaloğlu Türkocağı Cad.
İstanbul Erkek Lisesi karşısı)

yapılacaktır.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ (NİN KAPILARI) AÇILDI, FAKAT
KOMANDOLAR İLERİCİ ÖĞRENCİLERİN GİRMESİNİ ENGELLİYOR

13 Aralık 1976 tarihinde yeniden açılan İstanbul Üniversitesi'nin bazı fakültelerinde (Diş Hekimliği, Cerrahpaşa Tıp, Veteriner vb.) öğretim devam ederken İktisat, Hukuk Fen ve Edebiyat Fakültelerinde hemen her gün olay oluyor. Edebiyat Fakültesinde ve Hukuk Fakültesinin tüm, İktisat Fakültesinin ise sadece üçüncü ve dördüncü sınıflarının bulunduğu Merkez Binada ilerici öğrenciler komandolar tarafından derslere sokulmamaktadır.

Her sabah derslere girmek üzere okula gelen ilerici öğrenciler Merkez Binada bahçeyi geçip bina kapısına kadar gelebilmekte ve sonra polis tarafından "olay çıkmasını önlemek" bahanesiyle üniversiteden dışarı çıkartılmaktadır. Yüksek öğretim kurumlarında "kayıtlı olan her öğrencinin okumahakkının korunması" başta kurum yöneticileri olmak üzere tüm öğretim üyelerinin ve öğretim yardımcılarının görevidir. Bu görevin yerine getirilmesi, bir yandan İstanbul Üniversitesi'nin komandolarca işgaline göz yummak, bir yandan da üniversite özerkliğinin ayaklar altına alınmasına ve faşizmin adım adım ilerlemesine seyirci kalmak anlamına gelecektir.

Şili'deki faşist cunta halen dördüncü yılını yaşıyor. Emekçi halkın tüm kesimleri üzerinde yoğun ve gaddar bir baskı uygulayan Pinochet yönetiminin üniversitelerle ilgili girişimlerini özetleyen çok ilginç bir yazıyı sunuyoruz. Le Monde Diplomatique'de Ekim ayında çıkan bu yazıyı okurken yer yer 12 Mart dönemini, yer yer günümüz Türkiye'si'ni, yer yer de günümüz faşistlerinin kafasındaki yarının Türkiye'sini okur gibi oluyor insan.

ŞİLİ ÜNİVERSİTESİNİN FAŞİSTLEŞTİRİLİŞİ

R.Merle : Le Monde Diplomatique
Ekim 1976

Unesco Yönetim Kurulu, bu yılın eylül ayında, o olumsuz oya karşı 7 çekimser ve 30 olumlu oyla Şili'deki durumun "son derece endişe verici" olduğuna dair bir karar aldı. B.M. İnsan Hakları Komisyonu tarafından gönderilen temsilcilerin Şili topraklarına girmelerinin yasaklanışını kınayan bir de karar benimsedi. Bu metinde ayrıca Şili otoritelerinden insan haklarına saygı gösterilmesi ve kültür yaşamıyla, öğrenim faaliyetlerinin olağan bir biçimde yürütülmesi istenildi.

Bu çağrının Junta tarafından kaale alınmayacağını gün gibi açık olduğunu belirtmeye acaba gerek var mı? Şili'de eğitim, bilim ve kültürün bir hak olarak tanınmasını sağlamak için bundan çok daha enerjik bazı önlemlerin alınması gerektiği kesin. General Pinochet ve çevresindekiler, kaba kuvvete dayanan ve her an yitirebileceklerinin bilincinde oldukları güçsüz iktidarlarının sürebilmesi için insan düşüncesinin her türlü, hatta en gizli faaliyetinin bile çok sıkı bir denetim altında tutulması gerektiğini iyi anlamış görünüyorlar.

Salvatore Allende'nin katledilişini izleyen günlerde, Juntanın iktidara gelişinden çok uzun bir süre önceden beri kara listeye almış olduğu anlaşılan çok sayıda öğretim üyesi (öğretmen-egitici) ve öğrenci tutuklandı, işkence gördü, kursuna dizildi ya da düpedüz "ortalıktan kayboldu". Bu "kayıpların" uğradığı akibetin ne olduğunu ise bugün, ne yazık ki kesin olarak bilmekteyiz. Yargısız olarak kursuna dizilme akibetinden kurtulabilen başkaları ise hala tutukevlerinde bulunmakta. Bir grup öğretim üyesi ve öğrenci de zamanında ülkeyi terketmeyi başarabildi ve yabancı ülkelere sığındılar. Nihayet bir grup öğretim üyesinin de işlerine, kendilerine önceden hiç bir uyarı yapılmadan son verildi ve öğrencilerin de öğrencilik hakları ellerinden alındı.

Kitlesel nitelik gösteren bu temizlik (tasfiye) ilk ve orta öğrenimde, öğretmenlerin % 40 ını, üniversitelerde ise profesörlerin bazı kaynaklara göre % 25'ini, başka kaynaklara göre de % 35 ini etkilemiş bulunuyor. Ayrıca eğitimin her üç düzeyinde bu oranların artma olasılığı da mevcut. Çünkü temizlik hareketi sona ermiş olmadığı gibi, aksine giderek süreklilik gösteren bir kurum niteliği kazanmaktadır.

./..

Bir yandan bu katliamlar sürüp giderken, bunu yeterli görmeyen Junta ayrıca öğretmen maaşlarını da devlet memurlarına ödenen en düşük maaş düzeyine indirme kararı aldı. Bu uygulama, kolayca anlaşılabileceği üzere, en saf Hitler geleneğine uygun biçimde yürütülen bir "toplu cezalandırma" uygulaması anlamını taşımakta. Eğer Şili'li ilk okul öğretmeni cezalandırılıyorsa, bunun nedeni, Junta tarafından onun "yeni düşüncelerin" yayılmasında önemli bir rol oynadığına inanılmasıdır.

Bu tür önlemlerle elde edilmek istenen sonuçların doğması da fazla gecikmedi. Pek çok öğretim görevlisi tabii tutuldukları bu "statü indirimine" (demotion: promotion, terfinin karşıtı) dayanamayarak yabancı ülkelere göçü ve orada diplomalarıyla daha fazla bağdaşan uğraşlar aramayı yeğlediler.

Juntanın izlemekte olduğu eğitim politikasının bu "übü-vari" niteliği tüm budalaca körlüğü ile işte burada karşımıza çıkartıyor. Çünkü Junta, Şiliden dışarıya olan beyin göçünü, uyguladığı baskı yöntemleriyle kendisi düzenlemiş oluyor.

Nitekim, bilim adamlarının ülkeyi terkedişleri, Şili'de bilimin geleceği açısından son derece endişe verici boyutlara daha bugünden ulaşmış durumda. Şili Üniversitesinin, biyoloji, matematik ve fizik bölümlerinde aydan aya hızla artan profesör eksikliği bu bölümlerin kısa süre sonra tümüyle işlemez bir duruma gelmesine yol açacak gibi görünmektedir.

Öte yandan Junta bazı disiplinlere önsel (a priori) olarak öylesine kötü bir gözle bakmakta ki, bazı durumlarda en kestirme yoldan bu disiplinleri okutan bölümlerin kapatılması yoluna bile gidilebiliyor. Söz konusu disiplinler arasında siyaset bilimleri ve iktisat dalları, gazetecilik ve pedagoji okulları ve hepsinden de çok Juntanın hışmını üzerine çeken sosyoloji bulunuyor. Sosyoloji derslerinin okutulmasına hemen hemen tüm üniversitelerde son verilmiş bulunuyor. Bunun tek istisnası, "sağlıklı biçimde düşünenlere" her türlü güvenceyi verebildiği için olsa gerek, Santiago Katolik Üniversitesi.

Jeoloji ders kitaplarını incil öğretilerine uygun hale getirmek üzere çaba harcanmaya henüz başlanıldığı söylenilemezse de tarih öğreniminin, her türlü karşılaştırmadan korkan bir rejim tarafından sakıncalı ve zararlı görülmesi nedeniyle hayli yoğun bir tedirginlik yarattığı görülebiliyor.

Liselerin öğrenim programında temkinli bazı kişilerce yapılan bir makaslama, 1891 den 11 Eylül 1973 e kadar gelen tüm dönemi program dışı bırakmış bulunuyor. Demek ki genç Santiagolu ve diğer kentli liselilerin, Şili tarihinin 82 yıllık bir dönemini öğrenmeye hiç bir hakları kalmamıştır. Ne kadar "iyi okutulursa okutulsun" Junta öncesi bu dönemin genç kafalarda ne tür düşünceler uyandıracağını Allah bilir! İyisi mi biz her zaman olduğu gibi yine cehaletin kutsal sadeliğine sığınalım, denmiş olsa gerek!

Juntanın iş başına gelişinden az sonra farkettiği ve hemen çaresine baktığı bir başka tehlike de üniversite özerkliği idi. Özerk Üniversitede üniversite kurulları profesörler tarafından seçimle oluşturuluyor ve yine üniversite rektörü de profesörler arasından onlar tarafından seçilerek belirleniyordu. Kısacası, kurt elmaya çoktan girmişti! Dolayısıyla üniversite kurulları ortadan kaldırıldı ve rektörün seçimle belirlenmesi yöntemine son verildi. Ve eğitim, sivillerin eline bırakılamayacak kadar ciddi bir iş sayıldığından üniversite başkanlıklarına general ya da amiraller atandı. Bu yüksek rütbeli subaylar, kendisi de bir amiral olan milli eğitim bakanına tabi durumdalar. Eskiden üniversite kurullarıyla seçilen rektörün elinde bulunan tüm yetkiler de onların elinde toplanıyor.

Atanan rektörlerin temel yetkisi kuşkusuz düşüncelerin "sağlıklı" kalmasını sağlamak. Fakat bu görevi yerine getirirken general ya da amiralleri "fiscal" denilen bir de kurul yardım ediyor, ya da yol gösteriyor. Fiscal, başında doğrudan doğruya Junta tarafından atanan bir başkan bulunan bir mahkemeye verilen addır. Sürekli olarak üniversite içersinde görev yapan "fiscal", ihbarları toplamakta, soruşturmalar yürütmekte, sanıkları dinlemekte ve ister profesör, ister öğrenci, ister idari görev kadrosundan olsunlar, bu sanıklar hakkında itiraz hakkı bulunmayan kesin kararlar almaktadırlar.

Şilide, üniversiteden atılmanın yarın bu mimlenmiş kişileri tutukevine, işkenceye, müebbet hapse ya da "kayıp listesine" götürebileceği düşünülürse, bugün her üniversitede bir "fiscal" bulunuşunun öğrenimin huzurlu bir ortam içersinde yapılmasına hiç de yardımcı olamayacağı açıktır.

Şili Üniversitesinin baş kütüphanecisinin yeni kitap alımı uğraşına artık son vermiş bulunuyor. Aksine artık, yakılmak üzere ayrılan kitapların listesini tutmakta. Seçimini yaparken hayli "katı" davrandığını da söylemek mümkün. Çünkü M. Duverger'nin Siyasal Partiler'iyle, John K. Galbraith'in Yeni Sanayi Devleti adlı kitapları bile bu listede yer almakta.

Junta, Tarihin İdeali adlı bir kitabı (denemeyi) daha basılmakta iken toplatıp imha etmiştir. Oysa bu denemenin yazarı "sağlıklı" düşünebildiğine dair her türlü güvenceyi verdiği düşünülebilecek biriydi. Eski bir hiristiyan-demokrat milletvekili olan Claudio Orego, Allende'ye karşı kıyasıya bir mücadele yürütmüş olmakla tanınıyordu. Öyleyse suçu neydi? Yazdığı kitap, ikinci dünya savaşının çıkışında faşizme düşen sorumlulukları çözümlmekteydi. Gerçi kitapta Şiliye en ufak bir atıfta bile bulunulmuş değildi; ama öyle anlaşıyor ki, Junta, "asılan birinin evinde ipten söz edilmesini" bile sakıncalı görmüştü!

Papalığa bağlı Şili Katolik Üniversitesine rektör atanmış bulunan ve üniversitenin dümenini elinde tutan tuğ-amiral Jorge Sweet, bütçesel nedenlere dayanarak düşünüş biçimleri sağlıklı görülmeyen 152 profesörü işten çıkarmış bulunuyor. Şimdilerde de ihraç edilenlerin sayısını 300'e çıkaracak başka bir hazırlığın içine girilmiş. Bazı disiplinlerde, özellikle biyoloji dalında Katolik Üniversite bugünden çalışamaz duruma girmiş bulunuyor.

Bir avucu geçmeyen öğretim görevlisi, kapıları kapanan bölümler (parasızlıktan) çalışamayan laboratuvarlar ve sayıları gitgide azalan öğrenciler: aslında tüm bunlar Juntanın ideali olan bir durumu yansıtmıyor mu?

Gerçekten de bu süreci hızlandırmak amacıyla, Junta gelecekte Üniversitelerin büyük çapta kendi kendilerini finanse etmelerini öngören bir karar almış bulunuyor. Bu amaçla da kayıt harçları % 1000 arttırılmış durumda.

Yoksul öğrencilerin kayıt harcı ödemediği üniversiteye yazılmaları olanağı kaldırılmış ve eğitim bursları yerine öğrencilere banka kredileri verilmesi öngörülmüş. Oysa bankaların bu kredileri her önüne gelene vermeyeceği çok açık... 1974 yılında, oğlunu üniversiteye yazdırmak için Şilili bir ailenin kesesinden 300.000 escudos ayırması gerekiyordu. Bir memurun aldığı taban ücretin 100.000 escudos olduğu hatırlanırsa, bunun ne kadar yüklü bir meblağ olduğu görülecektir. Yani Junta işin her yönünü enine boyuna düşünmüş; üniversiteye gidebilecek kişilerin seçimi paradan geçerek yapıyor.

Ama gençlik büyük yürekli olunan bir yaştır; zengin oğlu bile solcu düşüncelere kapılabilir, bu yaşta. Bu yüzden üniversite girişinde adayların seçimini yapacak bir de komisyon kurulması öngörülmüş. Bu komisyonun seçişte ne türden kıstaslar kullanacağını tahmin etmek hiç de zor olmasa gerek.

Bayan Pinochet, yani artık Cumhuriyet denemeyecek olan düzenin "birinci kadını" da kendi yönünden, paraları olmadığı için yüksek öğrenim eşliğini aşamayan, eğitim görmüş genç kızların durumuyla ilgilenmekte. Onlar için, bu öğrencileri, etkin birer "aile yardımcısı" haline getirecek olan bir okul kurmuş: Küche, Kirche, Kinder (Mutfak, Kilise, Çocuk) ilkesine uygun bir girişim! Aile yardımcıları ya zengin ailelerinin evlerinde yaşayacak ya da gündelikçi olarak çalışarak hizmet sunacaklar. Yani bu tasarı gerçekleştiğinde onları, adları dışında, "hizmetçi" ya da "ev işçisinden" ayırdetmeye olanak kalmayacak.

Askerileştirme yalnızca üniversitelerle de sınırlı kalmıyor. Büyük, küçük, özel ya da kamu kesimine ait tüm okulları çemberine alıyor. Her okulda bir ast-subay ya da okulun önemine göre bir subay, sürekli olarak juntanın gözleri ve kulakları olmak üzere görevlendirilmiş. Askeri akademilere bağlı olan bu rütbeli "sorgu yargıçları" (inquisiteur) hem öğrencileri hem velileri hem de öğretmenlerle okul yöneticilerini gözetim altında tutuyorlar. Yetkileri alabildiğine geniş. Günün her saatında okulun her hangi bir köşesinde onlara rastlanabilir. İdareden, ders programlarıyla zaman çizelgelerinin kendilerine verilmesini isteyebilirler. Herhangi bir sınıfa girip, dersi izleyebilirler. Öğretmen toplantılarına habersiz katılabilir ve oturumu izleyebilirler. Okul müdürünü kışlaya çağırıp emirler verebilir ve müdürün bu emirleri canı gönülden benimsemediği kanısına kapılırlarsa, işten alınmasını isteyebilirler. Öğretmenleri de yine istedikleri bir saatte, örneğin pazar sabahı

kalk borusuyla birlikte ayaklarına getirebilirler. Onları sınıfta, kendileri koridorlarda dolanırken duydukları, "özgürlük", "demokrasi", "cumhurbaşkanı" gibi sözcükleri kullanmış olmakla suçlayabilirler. Ya da saçlarının çok uzun olması veya bir kadın öğretmen söz konusu ise makyaj yapmış olmak ya da giyimine gereğinden fazla özen göstermiş olmakla kınayabilirler.

Tüm bunlar yine de ıvır zıvır kabilinden görülebilecek şeyler. Çünkü "sorgu yargıcının" asıl görevi siyasal ihbarları kışkırtmak, toplamak ve gerçeğe uyup uymadıklarını araştırmaktır. Onlardan beklenen asıl yetenekleri yani "gizliyi ortaya çıkarabilme, beceri ve yargı yeteneklerini" işte asıl bu soruşturmalar sırasında göstermek durumundadırlar. Bir öğrenciyle başlayan bir soruşturma velisine yansıyabilir; dolayısıyla okul sınırlarını da aşabilir. Böylelikle dayak zoruyla, dışardan gelen etkilerden ve bilinç sorunlarından kurtarılmış yeni bir Şili gençliği yetiştirilmek istenmektedir.

Bu, kısa saçlı, sert bakışlı ve hep beraber kaz adımı yürüyen Pinochet-geçmişliğin yetiştirildiği gün beklenirken de enflasyon indeksi inanılması güç % 375 oranına ulaşmakta! Şilililerin % 20 si işsiz. Yukarı kademedeki bir rahipse Şili halkının içinde yaşadığı sefaleti "yavaştan bir jenoside" benzetiyor. Ama bu kimin umrunda! Eğer Şilide elde halâ biraz para kalmışsa, bunun kime oluk oluk, kime damla damla akacağı malum.

Opus Dei, eserinden kıvanç duyabilir: birkaç yıla kadar artık Şili'de "kültür" sözü her duyulduğunda, tabancaya sarılmaya gerek kalmayacak. Çünkü "kültür" ölmüş olacak. Ve Üniversite de onunla birlikte ölüp gidecek.

1976 GERİDE KALIRKEN

1976'yı arkada bırakıyoruz. Bütün Türkiye'ye baktığımızda bu yıla damgasını vuran neydi? Bu herhalde, faşizmle halkımız arasındaki amansız mücadeleden başka bir şey değildir.

1975 31 Mart'ından bu yana ülkemizdeki faşist ve her türden gerici hareketlerin resmî karargâhı MC oldu. AP-MHP mihveri bugün bu karargâhın en gerici, en saldırgan ve dolayısıyla da en tehlikeli mihrakını meydana getiriyor.

1,5 yıllık MC iktidarı halkımızın sorunlarını bir kat daha arttırmıştır. Yurt dışından işçilerimizin gönderdiği paralarla biriken döviz rezervleri bugün erimiş, dış borçlar giderek artmış, yükselen hayat pahalılığı halkın belini bükmiştir. İşçilerin toplu sözleşmelerle, memurların ise maaş ayarlamalarıyla elde ettikleri olanaklar, artan hayat pahalılığı karşısında önemsiz kalmıştır. Bunlar, bu kitlelerin yaşama düzeylerini yükseltmeye yaramak şöyle dursun, bulundukları yerde dahi tutunabilmelerine imkân vermiyorlar. Artık öğretim üyesi ve yardımcılarının aylıklarına yapılan son zamların sağladığı nisbî rahatlık çoktan gerilerde kalmıştır.

1976 yılının getirdiği tahribat sadece ekonomik alanla ilgili değildir. Giden yıl ülkemizin kültür, sanat ve eğitim hayatında tam bir karanlıkçılık (obscurantisme) dönemi olmuştur. İşgal altındaki TRT ile Milli Eğitim Bakanlığı bu dinci, faşist, ırkçı ve şoven şartlandırmaların hazırlandığı yuvalardır. Son Van depremi dolayısıyla kendisine "Milletimize seslenme" imkânı sağlanan bir yüksek din görevlisi "Depremi, Tanrı tarafından günahkâr kullarına yapılmış bir uyarma" olduğu anlamına gelen safsatalar yayma cüretini kendinde bulabilmektedir. Bayram namazlarının "cihad" ve "gaza" övgüleriyle birlikte sunan TRT işgalcileri, ırkçı ve şoven programlarıyla ülkeye nifak tohumları saçmaya yeltenmekteler.

Gençliği faşistleştirme programının asıl uygulayıcı ise Milli Eğitim Bakanlığıdır. Orta öğretimdeki öğretmen-öğrenci kıyımları, faşist işgaller ve saldırılar gençliğimizi sindirme amacına yöneliktir. Orta öğretim ders kitapları ise, bunun da ötesinde, gençliği faşistleştirme ülküsünün bir uygulama aracıdır. Bizzat MEB bu "özel amacı" açıklamakla kendini ele vermiştir. Bakanlığın Talim ve Terbiye Dairesi Başkanlığının 11642 sayılı genelgesinde 1976-1977 ders yılının bu özel tarihi görevi şöyle açıklanmıştır: "Milli Eğitim Temel Kanununun öngördüğü genel amaçlar çerçevesinde, bu defa yeniden düzenlenmiş bulunan bazı derslerin özel amaçlarına uygun biçimde yazılmış aşağıda adları belirtilen yeni ders kitaplarıyla 1976-1977 öğretim yılına başlamanın mutluluğu içinde bulunuyoruz." Aynı Bakanlığın Din Eğitimi Genel Müdürlüğü de 1976 sonlarına doğru yayınladığı bir genelgede, din derslerinin uygulamalı olarak yapılmasını, yani öğrencilerin toplu ibadette bulunmasını emretmiştir.

Daha önceki yılda olduğu gibi 1976'da da Yüksek Mahkeme kararlarını uygulamayan MC yürürlükteki hukuku bile hiç saydı. Binlerce devlet görevlisini yerinden etti. Başta "kolluk kuvvetleri" ve "Milli Eğitim" cihazı olmak üzere devletin kilit noktalarına faşist unsurları yerleştirdi. Daha 1976'nın Eylül ayı başlarında MC'nin devlet kadrolarına yaptığı yeni atama sayısı 148.838 kişi idi. Kolluk kuvvetlerini faşist çetelerinin de desteğiyle işçilere saldırtan MC (Seydişehir, Iskenderun, Profilo...), 12 Mart hukukun kalıntılarından yararlanarak demokratik derneklerin faaliyetlerine set çekmek istedi. Bunlar da, yetmediğinde, halkı sıkıyönetimle ve Üniversitelere elkoymakla tehdit etti. Yüksek öğrenim kurumlarında polis desteğiyle yaşıyan faşist işgaller buralarda can güvenliğini ve öğrenim özgürlüğünü yok etti.

Devlet cihazının önemli bir kesiminin faşist unsurlarca zaptı 1976'da gerçekleşmiştir. Bu elbette faşizmin kazançları hanesine yazılıdır. Ancak, devletin faşist kliklerin etki ve baskısı altına girmesi ne kadar önemli olursa olsun, faşizmle demokrasi arasındaki mücadelenin sonunu yine halkın gücü ya da güçsüzlüğü tayin eder. Bu noktadan bakıldığında ise 1976 yılı sadece karanlıklar yılı değil, aynı zamanda ışıklar yılıdır. Bu yıl, halkın güçlerini topladığı, faşist hareketin ise kitleler karşısındaki maskesinin iyice düştüğü bir yıldır.

Demokratik ve yurtsever güçler hesabına 1976 yılı önemli kazançlar sağlamıştır. DGM direnişi, 1 Mayıs yürüyüşü, işçilerin sendika seçme özgürlüğü için verdikleri kararlı mücadele ve bunun sonucu olarak sarı sendikacılığın çözülmeye başlaması, köylülerin ve tarım emekçilerinin toprak (Pazarcık) ve daha iyi yaşama şartları için verdikleri mücadele (küçük üretici mitingleri ve kurultayları...), tarım emekçilerinin sendikalaşması buna örnektir. Yine bu dönemde, öğrencilerin, öğretmenlerin, devlet memurlarının ve serbest meslek sahibi aydınların giriştikleri toplu eylemler, demokrat basının oynadığı önemli rol, faşizmin yeni saldırılarının önüne geçmiş, kamu oyunun ve halkın direnme gücünü ve şevkini yükseltmiştir. Önemli işaret etmek gerekir ki, bu dönemde faşizmin teslim alamadığı devlet organları da olmuştur. Bunların başında, Yüksek Mahkemelerden gelen direnmenin önemi büyüktür. Bazı olumlu kararlar veren Anayasa Mahkemesinin yanı sıra, özellikle Danıştay, faşistlerin birçok tertibini boşa çıkarmıştır. Danıştayın öğretmen sürgünleri, öğrenci çıkarmaları, TÖB-DER'in kapatılması, Dalokay'a isten elçektirilmesi, TRT Genel Müdürünün görevden alınması ve yerine yenilerinin atanması ve son olarak da Eğitim Enstitülerine giriş sınavlarıyla ilgili olarak verdiği kararlar, demokrasi mücadelesi açısından son derece olumlu niteliktedir. 12 Mart rejiminin bir ürünü olan Askeri Yüksek İdare Mahkemesi bile, Hava Kuvvetleri Komutanlığına yapılan tayini bozabilme yolunu tutabilmişse, bunda şüphesiz, ülkedeki genel demokratik direniş havasının payı büyük olmuştur.

Bu durumda 1977 yılı halkımızın demokrasi ve bağımsızlık mücadelesi açısından çok daha olumlu gelişmelere gebe dir. Biz önümüzdeki yeni yıla bakarken, yurtsever ve demokrat asistanlar olarak acil talep ve mücadele hedeflerimizi şöyle kavırıyoruz:

- Öğrenim kurumlarındaki açık ve gizli faşist işgale son verilmelidir.
- Taraf tutuculuğu en yetkili ağızlardan ifade edilmiş olan toplum polisinin bu kurumlardaki faaliyetine son verilmelidir.
- Öğrenim özgürlüğü ve can güvenliği sağlanmalıdır.
- Faşist yuvalar dağıtılmalı, elebaşları cezalandırılmalıdır.

Devlet cihazı faşist ve gerici unsurlardan temizlenmelidir.

Bu hedefler uğruna bütün asistanları, öğretim üyelerini ve öğrencileri, en temel ve birleştirici noktamız olan "öğrenim özgürlüğü ve can güvenliğinin sağlanması" yolunda mücadeleye çağırıyoruz.

DEVLETLEŞTİRİLMİŞ YÜKSEK OKULLARDA ASİSTAN SORUNLARI İLE İLGİLİ GELİŞMELER

1971 yılından önce var olan özel yüksek okulların kâr amacı ile kurulmuş olmasına karşı uzun süre toplumun her kesiminde bu okulların kaldırılması yönünde bir mücadele verildi. Bu mücadele semeresini verdi ve Anayasa Mahkemesi özel yüksek okulların varlığını anayasaya aykırı buldu. Yüzlerce genç öğrencinin açıkta kalmaması düşünülerek, bu okullar, akademi ve üniversiteler içinde eritilmek üzere, 1472 sayılı yasa ile devletleştirildiler. Bu yasa 27 yüksek okulu kapsamına aldı. Bunlardan 13'ü İstanbul'da üç akademi (İ.D.M.M.; İ.İ.T.İ.A.; İ.D.G.S.A.) çerçevesinde toplanmıştır.

Okulların personeli ise geçici olduklarından sözleşmeli olarak istihdam edildiler. Her ne kadar devamlı bir kamu kuruluşunda sözleşmeli eleman (işçiler dışında) çalıştırılması uygun değilse de, Devlet Memurları Yasası konuyu çözebiliyordu. 657 sayılı Devlet Memurları Yasasının 4. Maddesinin B-Bendi, geçici işlerde ve zaruri hallerde, özel meslek bilgisini haiz kişilerin, sözleşmeli olarak istihdam edileceğini söylüyor.

Ancak akademi ve üniversiteler bünyesinde eritmeli için devletleştirilen bu yüksek okullar, üniversite kapısında bekleyen öğrencilere yeni öğrenim kapasiteleri yaratmak için, 1472 sayılı Devletleştirilmiş Yüksek Okullar Yasasına getirilen bir ek ile öğrenci almaya devam etti. Getirilen ek bu okulları sürekli hale çevirdi. Fakat yasanın bütünlüğü ile çelişti. Bu durumda işçiler dışındaki personelin sözleşme ile istihdamı kanunsuz ve olanaksız hale geldi.

Yalnız garip bir uygulama ile odacı, kaloriferci gibi elemanlar memur yapıldı. Uzun bir mücadele ile bu elemanlar haklarını elde edip, yakın bir geçmişte yeniden işçi oldular ve geçmişle ilgili yılda iki maaş işçi ikramiyelerini mahkeme kanalıyla kazandılar. Büro memurlarının ise kadroları verilerek intibakları yapıldı.

Bu okulların asıl amacı olan öğretimi yürüten kadro olan öğretim üyeleri ise sözleşmeli bırakıldı.

Profesörler, Doçentler ve öğretim görevlileri kadrolu çalıştıkları üniversite ve akademilerden sadece ek ücret almak için bu okullara her sene part-time sözleşme imzalayarak geldiler ve gerek öğrencilerle, gerek asistanlarla yeteri kadar yakınlaşmadılar ve ilgilenmediler.

Bütün bunların arasında asistanlar full-time sözleşmeli olarak bırakıldılar. Bu haksız ve kanunsuz bir uygulamadır. Oysa kanuna getirilen ekten kısa bir süre sonra, 1973 yılında 1765 sayılı Üniversite Personel Yasası konuya aydınlık getirdi. Bu yasanın 20. ve geçici 5. maddeleri hem 1472 sayılı yasa ile

devletleştirilen yüksek okulları bünyesine alıyor, hem de personeline ücretlerinin -sözleşme ile değil- kadrolarına bakılmaksızın intibakları yapılarak ödenmesini emrediyordu.

Fakat Milli Eğitim Bakanlığı ve Akademiler, bütün bu yasal olguları reddedip kadro olmadan intibak yapamayacaklarını iddia ettiler. Kadroların elde edilmesi için de hiç bir ciddi girişimde bulunmadılar. Bu ise öncelikle bu okulların kendilerini yenileme olanaklarından yoksun olması, kendi öğretim elemanını yetiştirememesi, daha sonra ise yüzlerce genç asistanın aynı işi yapan Üniversite ve akademi asistanından az ücretle, akademik çalışma yapamadan, her an sözleşmelerinin yenilenmeme tehdidi ile baskı altında tutulması demektir.

Ancak bütün bunların arasında bu okulların üniversite ve akademilere tam olarak devir ve mal edilmesi hakkında bir yasa taslağı hazırlanıp kadro yasaları ile birlikte el altında tutuluyor.

TÜMAS bu konuda çalışmaya başlayana kadar bazı asistanlar tek tek kişisel alanda gayret göstermişlerdi. Kimileri devamlı bir kamu kuruluşunda sözleşmeli personelin işçi sayılacağını, ellerindeki hizmet sözleşmesine dayanarak ve iş mahkemelerinde dava açarak iddia ettiler. Çok ilginçtir ki bu dava'da olumlu sonuçlanmak üzeredir. Kimileri ise okul müdürlükleri, akademi başkanlıkları ve Milli Eğitim Bakanlıkları'na verdikleri dilekçelerle ücretlerinin değişen hayat koşullarına göre dengelenmesi veya kadrolarının verilmesini istediler.

Öncelikle yasa, kararname ve tüzüklere göre asistanların yasal statüsü araştırıldı. Buna göre üniversite personel yasasının öngördüğü gibi asistanların intibaklarının -kadrolara bakılmaksızın- yapılması gerektiği görüldü. Tüm yüksek okullardaki asistan arkadaşlarla bir çok kez toplantı yapıldı, konu tabanın istek ve görüşlerine göre ele alındı. Ankarada bir basın toplantısı yapıldı. Ardındanda ilgili makamlara gidilerek bağlı yüksek okul asistanlarının akademik ve ekonomik hak ve istekleri iletildi.

Milli Eğitim Bakanlığı'na ve Akademi Başkanlıklarına dilekçeler verilerek hak ve istekler iletildi, intibakların derhal yapılması gerektiği vurulandı.

Ancak Milli Eğitim Bakanlığı, Akademiler arası Kurulun olumsuz cevabına göre dilekçelerdeki istekleri red etmiş, Akademiler ise dilekçeleri cevapsız bırakmıştı.

Bunun üzerine, yüzlerce asistan, bazıları akademilerin dilekçelerini cevapsız bırakması, bazıları Milli Eğitim Bakanlığının dolaylı olumsuz cevap vermesi üzerine tek tek Danıştay'a dava açtılar. Davada intibaklarının kadrolara bakılmaksızın Üniversite Personel Yasasının emrettiği gibi derhal yapılmasını

istediler. TUMAS gerek dava dilekçelerin hazırlanması, gerek yasal yolun izlenmesi gerekse yasal açıklamalarda, müdahil avukat ve komisyon çalışmalarını ile asistanların desteğinde oldu.

Halen bu dava devam etmektedir. Kısa bir zaman sonra olumlu olarak sonuçlanması beklenmektedir.

Ancak bunca yıldır, devamlı bir kamu kuruluşu olan, yüksek okullarda, sözleşme ile çalışan asistanların, yılda iki maaş ek ödenek almadıkları da, bir gerçektir. Danıştay kararına göre, intibakların yapılacağı tarihten daha eski yıllar için, bu konuda iş mahkemelerinde dava açılması, asistanlar arasında yaygın bir görüştür.

Eğer Danıştay Üniversite Personel Yasasının çıkış tarihi olan 1973 yılını intibaklar için esas alırsa, 1973 öncesi yıllar için, Danıştaya başvurma tarihini esas alırsa, başvurma tarihinden önceki yıllar için ve son olasılık, intibakların hiç yapılmamasını öngörürse, geçmiş tüm yıllar için asistanlar ellerindeki hizmet sözleşmelerine dayanarak iş mahkemelerinde dava açmak istemektedirler.

Ayrıca yine intibaklardan sonra kadro kanunları için girişimler yoğunlaştırılacaktır. Uzun süredir akademik çalışma yapamayan asistanlara bu olanakların sağlanması için yasal yol açılacaktır.

Yine Üniversite Personel Yasasına getirilen 1991 sayılı ek yasa asistanlara % 40 oranında tam gün ödeneğinin ödenmesini emretmektedir. Akademiler, bağlı okullarda çalışan full-time asistanları üniversite ve akademi asistanları ile aynı düzeyde görmek istemediklerinden % 40 tamgün ödeneğini hala ödemekten kaçınmaktadırlar. Ancak şimdi tam gün ödeneğinin ödenmesi Milli Eğitim Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı kanalıyla istenmektedir, yine de verilmezse Danıştay kanalıyla alınana kadar girişimler sürecektir.

Ayrıca ücretlerin intibaklara göre ödenmesi için Danıştay kararı çıkana kadar bağlı yüksek okul asistanlarının ücretlerinin üniversite ve akademi asistanları ile aynı düzeye çıkartılması için girişimler sürmektedir.

- TUMAS ÇALIŞMALARINDAN HABERLEP -

YÜKSEK ÖĞRETİMDE KESİNTİLER KONUSUNDA AÇIK OTURUM YAPILDI

TÜMÖD ve TUMAS İstanbul Şubeleri 1976-1977 ders yılının başlaması dolayısıyla "Yüksek Öğretim Kurumlarında Öğretimin Sürekliliği" konulu bir açık oturum düzenlediler. 12 Kasım Cuma günü Harbiye Şehir Tiyatrosunda yapılan ve 500 kişiyi aşan bir topluluğun izlediği açık oturuma konuşmacı olarak Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Müdürü Prof. Sadun Ersin, İ.T.İ.A. ne bağlı Siyasal Bilimler Yüksek Okulu Müdürü Prof. Kıvanç Ertop, TÜMÖD İstanbul Şube Başkanı Prof. Ümit Doğanay, TUMAS İstanbul Şube Başkanı Dr. Burhan Senatalar ve Edebiyat Fakültesi asistanlarından Dr. Murat Belge katıldılar.

Oturumda, yüksek öğretimin kesintilere uğraması ile Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde ortaya çıkan faşist saldırılar arasında yakın bir ilişki olduğu ortaya kondu. Egemen sınıfların, emekçi kesimlerin ve öğrenci gençliğin bağımsızlık ve demokrasi mücadelesini yavaşlatabilmek ve bastırabilmek amacını güttüğü açıklandı. Egemen sınıfların içinde bulunduğu ekonomik sorunlar ayrıntılarıyla sergilendi. Artan fiyatlar, yükselen dış borçlar, bozulan gelir dağılımı ve büyüyen işsizlik karşısında hükümetin uyutma ve baskı yöntemlerine başvurduğu belirtildi.

Her düzeydeki eğitim kurumlarında girşilen faşistleştirme çabalarının geniş olarak ele alındığı toplantıda, üniversitelerde 12 Mart öncesine oranla faşistlerin sayısının arttığı ve bunda orta öğretimdeki faşistleştirme çabalarının etkili olduğu vurgulandı. İktidarın Üniversiteye yönelik ana amacının demokrasi ve bağımsızlık mücadelesini engellemek olduğu ve bu amaçla ilerici öğrenciler yanında ilerici öğretim üyeleri ile asistanlarında saldırılarda hedef alındığı ortaya kondu.

Saldırıların bu genel niteliği karşısında önerilebilecek çözümlerin genel demokrasi mücadelesi açısından değerlendirilmesi gerektiği savunuldu. Bu açıdan öncü öğrencilerin geniş öğrenci kitlesiyle bağlarını geliştirmelerinin son derece önemli bir zorunluk olduğu söylendi. Bunun yanında öğrenci-öğretim üyesi-asistan-öğrenci ana-babaları arasında daha yakın bir dayanışmanın ve işbirliğinin önemi üzerinde duruldu. Anılan bu grupların çeşitli emekçi kesimlerle daha sıkı bağlar kurmasının gereği vurgulandı.

"DEMOKRATİK ÜNİVERSİTE" KONULU AÇIK OTURUM YAPILDI

TÜMÖD ve TÜMAS İstanbul Şubeleri ile İYÖD tarafından ortaklaşa düzenlenen "Demokratik Üniversite" konulu açık oturum 18 Aralık Cumartesi günü Kazablanka Salonunda yapıldı. TÜMÖD İst. Subesi Genel Sekreteri Prof.Dr. Nuri Karacan'ın yönettiği açık oturuma TÜMÖD adına Doç.Dr. Gençay Gürsoy, TÜMAS adına Dr. Burhan Senatalar, İYÖD adına Bülent Uluer katıldılar. Konuşmacılar bilim-toplum ilişkisini, demokrasi ve demokratik üniversite kavramlarını ve Türkiye'deki yüksek öğretim kurumlarının bu açılardan taşıdıkları nitelikleri tartıştılar. Ayrıca siyasal iktidar-üniversite ilişkisi ile üniversitelere yönelen baskıların ve saldırıların nedenleri ve amaçları da ele alındı. Bin kişi dolayında bir topluluğun izlediği açık oturumda öğrenci-asistan-öğretim üyesi işbirliğinin ve dayanışmasının önemi vurgulandı, öncü öğrencilerin geniş öğrenci kitlesiyle bağlarını geliştirmesinin önemine değinildi ve bu konuda etkili olabilecek somut talepler ve yöntemler dile getirildi.

RUHİ SU RES İTALİ İLGİ TOPLADI

6 Aralık 1976 Pazartesi gecesi Harbiye Şehir Tiyatrosundaki Ruhi Su Pesitalini çeşitli yüksek öğretim kurumlarından öğretim üyeleri, asistanlar ve öğrenciler izledi. Ruhi Su'nun en yeni uzun-çalarından parçalar sunduğu resitale gösterilen ilgi üzerine TÜMAS benzer sanat toplantıları düzenlemeyi planlamaktadır.

TÜM ÖĞRETİM ÜYELERİ DERNEĞİ (TÜMÖD) VE TÜM ASİSTANLAR DERNEĞİ (TÜMAS) İSTANBUL ŞUBELERİ, ÜNİVERSİTE OLAYLARI VE BASINDA ÇIKAN SON DEMECİYLE İLGİLİ OLARAK BAŞBAKAN SÜLEYMAN DEMİREL'E ŞU TELGRAFI ÇEKMiŞLERDİR:

"Üniversite ve Yüksek Okullarda, iktidar ortaklarınızla birlikte desteklediğiniz ülkü ocakları ve komandolar kanalıyla işlenen cinayet ve yaralamaların, girişilen saldırıların sorumlusu sizsiniz; yöneticilerin kapatmak zorunda kaldığı üniversite ve yüksek okullarda öğretim yapılamamasının sorumlusu sizsiniz; taraf tutan ve saldırılara göz yuman bir polis örgütü kurmanın sorumlusu sizsiniz; orta çağ dogmatizmine, ırkçılığa, şeriatçılığa yönelik yeni bir öğrenim sistemi geliştirmenin, bu amaçla, zihniyetinize uygun kişilere çağ dışı ders kitapları yazdırmanın sorumlusu sizsiniz; DGM gibi kuruluşlarla düşünce özgürlüğünü kısıtlamaya, sindirmeye, susturmaya yönelik her hareketin sorumlusu sizsiniz. Şimdi de, yasaları hiçe sayarak, üniversitelere el koymaktan ve sıkı yönetime baş vurmaktan söz ediyorsunuz. Sizi ve başkanı olduğunuz hükümeti istifaya çağırıyoruz."

14.12.1976